

MILEVSKÝ LETOPIS

Pojem letopis

Prosté, mechanicky a zpravidla chronologicky uspořádané záznamy o událostech v určité instituci (klášter). V případě Milevského letopisu se jedná o Milevský klášter.

Vznik, skladba a časový rozsah letopisu

Milevský letopis vznikl v první polovině 13. století jako celek pod dohledem opata milevského kláštera Jarlocha. Skládá se ve své podstatě ze 4 dílů – Vincentiův letopis, kronika Ansberta a 2 pojednání přímo z dílny samotného opata Jarlocha. Jarloch všechny tyto 4 části na začátku 13. století dal dohromady a dal tak za vznik Milevskému letopisu, jakožto jednomu z nejdůležitějších pramenů pro 12. století v českých zemích. Časový rozsah letopisu se pohybuje v letech 1140 – 1198, přičemž od roku 1140 až do roku 1167 pojednává o událostech letopis Vincentiův, dále Jarlochův vlastní text až do roku 1187, kde začíná Ansbertova kronika o křížové výpravě Barbarossy a popisuje události až do roku 1193. Poté začíná opět Jarlochův text, který události popisuje až do roku 1198.

Cesta na světlo světa

Když se v roce 1763 snažil Gelasius Dobner, rektor pražské piaristické koleje u svaté Kateřiny, najít Milevský letopis, odcházel zklamán, neboť letopis nebyl na svém místě. V roce 1826 se pak rozkřikla zpráva, že snad letopis existuje a má jej lazebník od Postoloprta, kde jej náhodně objevil místní kaplan Josef Dietrich. Josef Dietrich ho od mastičkáře koupil značně poškozený (bezmála bez 30 stran a bez vyřezaných barevných iniciál) a poté ho daroval Josefu Dobrovskému, který ho zase v roce 1828 předal Strahovské knihovně.

Vincentius – jeho osoba

Kaplanem biskupa Daniela I., notářem a kanovníkem svatovítské kapituly. Významný kronikář pro české dějiny. Povýšil historický záznam vypočítávající události podle roků na úroveň vyprávění pestrého a barvitého. Vincentiův text se vyznačuje živým popisem událostí a líčením osobních zážitků.

Letopis

Vincentiův letopis se věnuje událostem od nastoupení krále Vladislava na knížecí stolec (1140) až po jeho abdikaci, případně smrt. Dílo bylo sepsáno pravděpodobně v letech 1168 – 1174. První část díla je děkování Vladislavovi a jeho manželce Juditě, avšak nikoli oslavná část. Popis událostí se začíná věnovat od roku 1140, kdy se na knížecím stolci usadil Vladislav II. Dílo se až do nástupu Fridricha Barbarossy věnuje osudům Vladislava, roztržkám a například také křížové výpravě na záchranu Jeruzaléma v roce 1147. Od nástupu Fridricha Barbarossy v roce 1152 se mění zápisky z popisných na přímo zažité, Vincentius začíná popisovat události, kterých se přímo zúčastnil. Za jednu z nejdůležitějších informací bych považoval tajnou dohodu mezi Fridrichem a Vladislavem, která slibovala Vladislavovi českou korunu za pomoc při výpravě proti Milánu. A právě tažení proti Milánu je největší část z jeho spis, kdy se věnoval jak cestě do Itálie, tak slavný přechod řeky Addy anebo samotné popisování obléhání Milána. Samotné obléhání Milána je sepsáno tak podrobně, že je Vincentiův letopis obecně ceněným pramenem. Poté je dílo věnováno hlavně osobním vzpomínkám, příhodám a často jsou to spíše memoáry. V tomto ohledu byl Vincentiův letopis zcela výjimečný a odlišný od jiných středověkých děl. Letopis končí rokem 1167, kdy končí uprostřed věty a je zcela zřejmé, že nebyl dopsán.

Jarloch – jeho osoba

Jarloch byl původem z Porýní, nicméně po službě kaplana u opata želivského kláštera Gotšalka přišel do Čech, byl vysvěcen na kněze a později se stal opatem milevského kláštera, kde se také zasloužil o vznik Milevského letopisu.

Letopis

Letopis se věnuje událostem v letech 1167, kdy navazuje na Vincentia až po rok 1198. Jarloch navazuje přímo na Vincentia a to tím, že podává zprávu o smrti biskupa Daniela a připojuje nekrolog. Jarloch ve svém letopise zmiňuje i smrt Vladislava a následné zvolení Soběslava II., kterého respektuje a vychvaluje ho především za jeho zbožnost. Další děj se odehrává opět u opata Gotšalka, u kterého byl vychováván v opatství želivského kláštera a označuje dokonce Gotšalka za světce. Popisuje ho velmi oslavně a přidává text na motivy legendy (legenda o životě Gotšalka, které je věnována značná část letopisu). Konec letopisu je věnován boji a usmíření mezi Přemyslem Otakarem I. s Vladislavem I. Jindřichem. Letopis se nedochoval celý. Když Vincentiův letopis končí uprostřed věty, Jarlochův končí uprostřed slova.

Edice:

Gerlaci abbatis Milovicensis Annales. Ed. Josef EMLER. FRB II. Praha 1875, s. 461–516.
Vincentii canonici Pragensis Annales. Ed. Josef EMLER. FRB II. Praha 1875, s. 401–460.

Překlad:

Milevský letopis. Zápisky Vincencia, Jarlocha a Ansberta. Praha 2013 (Memoria medii aevi 18).

Literatura:

Kernbach, A.: Vincenciova a Jarlochova kronika v kontextu svého vzniku. K dějepisectví přemyslovského období, Brno 2010 (Knihnice Matice moravské 28).
Nechutová, J.: Česko - latinská literatura středověku do roku 1300. Brno 1997.
Nechutová, J.: Latinská literatura českého středověku do roku 1400. Praha 2000.